

Jak je ta technologie úžasná

Už před dávnými dobami, kdy na našich polích byl možná les, si lidští předci představovali, tehdy poměrně primitivně, jak by měl jejich chudší, či lovecký život vypadat. Vypravovali se z oblastí do oblastí, mnoho umíralo, nebo o život bojovalo v jejich životních podmínkách. Žilo se v jeskyních, udržoval se oheň. A mnohé se o něco co do činnosti podělilo mezi jednotlivce. To kvůli větší efektivitě při snaze o přežití. Když se nad tím vším tak zamyslím, dnes je všechno vlastně naopak. Příroda se člověka bojí, on už ví kam směřuje a většinou dennodenně nebojuje o svůj holý život. Má kde bydlet. Jedno mu ale zůstane. Každý z nás si v životě naprogramuje několik svých primárních cílů. A já jich mám několik. Ovšem jeden se mi splnil. Tak znenadání.

Běžný čtvrteční den, básnivě vyjasněná obloha a zítra máme psát ve škole písemnou slohovou práci. Klasická ironie jako v době měsíčního zatmění letošního května. Vlastně mě netěší pranic. Na hvězdárně pobudu jen pro kroužek, pomohu s demontáží dalekohledu v kopuli a pak poběžím domů podívat se, jakými žeraplými spisovatelskými schopnostmi. Zda vůbec obstojím. Navíc se na hvězdárně objeví krásná dívka s modrýma očima, která je dva měsíce zadaná jistým vysokým elegantem, jenž se k ní ale posledně, na přednášce Milana Halouska o kosmických katastrofách, moc neměl. Přesto ji několik měsíců tajně miluji. A konečně unavený Vašek. Je potěšen jakoukoliv dobrovolností ostatních. Opět pak to pomyšlení na školu, zkoušení; prolínající hlubokými vzpomínkami. Ruce v kapsách, ruksak na zádech. A smutný listopad.

Na hvězdárně mě laskavě máváním přivítali hned dva. Ti dva, kteří jsou zde s činností spjati nejvíce. Renata šla ochotně uvařit čaj a Vašek upozorňoval na několik mých nechtů na mém novém dalekohledu. Vlastně jsme se zase na něčem příjemně shodli. Pak ubočil téma otázkou: „Už máš kytku?“ Samozřejmě myslel na modrookou dívku Stáňu. Řekl, abych ji obohatil radostí právě tímhle. Proč jsem takto neučinil už dřív, tomu nerozumím. Udělal bych to, ale nevím, jak by se tvářila; ba především jak bych se tvářil já. Potom nás vyrušil dupot po schodech a vida – moji první žáci. Tedy lidé starší než já. Přidupala i modrooká Stáňa. Pozdravila a sedla si na své oblíbené místo. Bylo mi tak na nic. Hromy a blesky by to nespravily. Všechno ve mně vřelo, bublalo, chřechtalo. Kvůli Stáňě, pro divná modlení mých smyslů. Byla 18. hodina a bezuvědoměle mi Vašek vzal prvních pár minut na začátku kroužku. Zachoval jsem klid. Ani se nepokoušel Stáňu spatřit. Její pohled. Bývaly doby, kdy mi kroužek nabízel libost a šarm pro ostatní. Tak se obávám, že tohle ten čas rozhodně nepředstavoval. Namísto radosti jsem rozjel jakýsi suchý výklad o principu jednotlivých typů dalekohledu. Nekoktal jsem. Pokoušel jsem se mluvit spisovně, mistrovsky kreslit na tabuli. Ale přesně mě uvítala myšlenka, jak by mi bylo na místě posluchačů. Hrůza! A hlavně nuda! Dokonce mě přerušil i můj vlastní mobilní telefon! Bez ohledu na autora jsem malým čudlíkem na hraně stroje usmrtil další zvuky. A vykládal dál.

Vaškův dupot po kopulových schodech mi jen rozbušil srdce. Určitě kroužek přeruší, chce pomoci. Už otevírá dveře. Už se na mě kouká. V ruce drží mobilní telefon a žene ven. Že by nechtěl pomoci? Ne, je to vážnější.

„Na severozápadě je prej polární záře!“ prohlesl a běžel s Renatou i dalšími na terasu. Já polapil šok. Spíš on mě. Na mžik, několik setin okamžiku zůstávám stát na místě a uvědomuji si smysl té věty. Venku bez mraku. Zvonící mobil. Všechno mi je jasné. Zapínám ten krám a na malinké obrazovce je nápis „Přijaté zprávy 1“. Jak je ta technologie úžasná, popadá mě. Vzrušen mačkám rozehvěným palcem čudlík pod příkazem „číst“. Píše Pavel Klásek! Ten, kterého znám jen díky e-mailu, ale osobně vůbec. Jak je ta technologie úžasná! Slíbil mi, že v případě aurory mně bude zvonit a ještě pošle zprávu. Vrchol skýtá její obsah: „Na severu je velika polární záře. Pavel.“ JE TO JASNÉ! Všem dávám automaticky volno a vybíhám po Vaškových krocích na terasu. Tam je ale nebe vzhledem zcela neměnné...

Smutně všichni pročesáváme okem severní obzor. Každý se snažíme o naděje těch druhých. Severní obzor je jen samé světlo z města. Samý prach a špína, co tu člověk robí. Ještě se to horší Vaškovým prohlášením, že nikam za aglomeraci nemůžeme utéci, protože on je tu jako pracovník zapsán do 21. hodiny. Ředitelka Dely ho nepustí a on musí dodělat ten dalekohled. A sám to nezvládne. Volám Petru Komárkovi až do Rumburku, kde teď studuje a rozesílám zprávu všem dalším známým. Jak je ta technologie skvělá. Vaškovi zvoní telefon. Zával informací jde za všech stran. Já obdržuji od dalších různé zprávy. A znovu zvoní něčí telefon. Všichni se snaží, hledí stále marně k severu. Ale že cosi zeleného tam skutečně je, popřít nikdo nechce. Vašek mluví s Martinem Lehkým. Nervozita a rozeštvání v tomhle hloupém systému silně graduje. Běžím zpět do učebny a třískám pěstí do tabule. Tolik září už jsem prošvihl, tak proč musím přijít i o tuhle. Kvůli takové banalitě? Pro mě je přání vidět září skoro všechno. Moc to pro mě znamená. Něco tak kouzelného...

Vzniká možnost, že si Vaškovo auto půjčí novopečení řidič Petr Musil a Vašek s dalšími třemi lidmi bude hrdě vzdorovat systému. Sakra – to je rozhodování. Ale ti tři i on to berou hrdě a statečně. Kromě Vaška z nich totiž nikdo září neviděl.

Sbíháme po schodech dolů k autu. Nikdy nebyly tak krátké. Expedici brzdí jen krásná modrooká dračice s její novou kamarádkou Lenkou Kopřivovou. Před budovou proti nám nic netuše pochoduje Pavel Fabuš.

„Ahoj, chlape! Otoč směr – jedem na Kuňku! Je polární záře!“ křičím. On, byť člověkem známým, jev také vždy zaspal. Takže ten se nerozhodoval ani v mžiku. Všechny nás kompresivně táhne jen jedno pouto. A dvě dívky již dobíhají. Tak jedem, ne?! Vaškovo auto dvakrát zarachotilo a to je konec?! To ne! Ach, už jsem se lekl – žlutá Škoda 105, ta přeci jede vždycky!

Vyrazíme skrze centrum města, přes most nad Labem a v prvních fázích tlumeného osvětlení zdá se, že něco tuším. Nevím, jak má vlastně aurora vypadat, já její chování znal doposud jen na snímcích ze světa. Jenom vím, že Velký vůz „projíždí“ zrovna nad horizontem a není v příliš temné obloze. Jak se mihají a občas mizí za jízdy světla, je zřejmé, co je to zač. Právě dostávám odpověď na mou SMS zprávu od Honzy Skalického. Píše: „Ja su v Brne a vidim hovno...“

Veliké ohlasy z mikroklimatického prostoru v autě naznačují ukotvenou senzaci a Petr Musil vjíždí do mlhy. Obšlehává nás ze všech stran a kuzele reflektorů rozlišují jinak zcela zakódovanou silnici. Tuze šílím, ale hustota se zmenšuje. Viditelnost zlepšuje... Ách. Ostrý záblesk protijedoucího auta námi všemi zavařil hřebečité do slepoty. Jen Petr byl opět připraven a oslnit se nenechal. Odbočuje na místo vpravo. Tu žádná lampa a vlevo sestává pohled k severu. Mezi stromy, natlačenými na sebe jak rodina, se rozbíhá rozkošně nazelenalá mostová struktura.

„Jó...něco tam je!“ vážím slovně. Kunětická hora je tu v mžiku. Všíci navigují a Petr rozplácává cestu vahou auta s námi. Sever je mi nyní přímo před nosem. Zelený jak fosforová lázeň...

Řidič mění rychlostní převod na do kopce se žene jako koňské spřežení. Konečně zastavuje. Umírňuje motor a zháší světla reflektorů. Objektivní Stáňa vybíhá z auta a pádí vpřímě ku vrcholu hory. Já odpoután v jejích stopách. Oba se tak vzájemně předbíháme, usmíváme, funíme a závodíme s časem. Vpravo se tyčí masivní historická věž a zbytek stavby na úpatí vrcholu. Já, zadýchán, vstupuji na plochu severně od zámku a teprve teď rozevírám docela své oči...

Nevím, jak se teď cítí polární lišky, či medvědi, ale já zažívám rozsáhlý žár, rozpoutaný vzpomínkami a tímhle. Polární zář. Mimořádný okuskvostný jev přímo před zrakem. Fosforový oblouk se táhne od severovýchodu k severozápadu a síla světla zasahuje slavného Herkula v jeho díle. Barva krve se nese přes jeho hrud'. A není sám. Červená dokořán otevírá i zbylým dochůdčím jejich dosud nespoutaná srdce nevýrazným prvotním šokem. Krása. Oni

vidí polární záři. Já vidím totéž. Jen se bojím, že to končí a vše, co vidím, je jen teď a hned. Nikdy víc. Smutek prošívá úsměv a jásot přátel, modrooké krásky. Místo slz rozevírám své oči jako dvě veliké opony, před nimiž se odehrává prostorné divadlo. Jásám. Skáči, vrčím, směji se a v duši brečím i slavím. Jásám. Až natolik, že mi moje bolesti a útrapy denního života odlétají, kudy nevím; ven.

Všichni neuvěřitelně brumljají; to coby. To jakoby. A tak dále. V tom vzruchu se nad východním obzorem vsukává další tok bitev částíček vzduchu; ionizujícího kyslíku a dusíku. Rozplouvá bez optání na obloze jako kouř. Zelenomodrý kouř na hvězditě tmavé noční obloze. Honza Skalický píše znovu. Prý vyběhl na Kraví horu v Brně, kde sídlí hvězdárna, a konečně se raduje. Je tam prý spousta lidí a všichni jen kvůli záři.

„Hele – ten velkej zapletenec,“ hlásí kdosi. Krásná Stáňa obvolává kamarádky. Zlitý šílenstvím skáči do výše. Dokonce tak, že bych se interagujících částíček dotkl. Ani mi to jako fyzikální reakce nepřipadá. Spíš jako...jako vlny. Ano – přerozlehlé fosforové vlny, do kterých fouká spousta větrů najednou. Chaotický nazelenalý oceán a obrysy laškujících, neznámo čím nasvícených vln. Vtom mi zvoní mobilní telefon a volá Lumír Honzík z Plzně. Jak je ta technologie úžasná...

Opraváživé provokace se nekupí jen na nebi, nýbrž mnohem blíže. Vrhla se na mě Stáňa. No, spíš já na ní. Sportovní šarvátka je to toho typu – tak ukaž, co umíš, já jsem stejně lepší. Stáňa je totiž boxerka a pořád se pouze tahá k faktu, že ji ještě nikdo nepřepal. Ani jsem ji to nepotvrdil. Oba jsme byli natolik zmocněni tou amforou nad hlavami, že přátelská šarvátka skončila jen naučením se několika způsobů obrany v noci. Já naučil ji, ona mě. Odnosl jsem to zraněním já – takové škrábnutí se o klacek trčící ze země. Jenže to musí člověka více upoutat k astronomickému vězení – to aby si dívek nevšímal. Však zas takový šílenec nejsem. O čtyři dny později, v pondělí, jsem jí koupil růži a zcela vyšokoval její hrdou povahu.

Po několika telefonátech a výkřících jsme pro změnu na jižní straně. Nad morbidním tácem pardubického světla, připomínajícího smogové UFO, se hostí Mars své pláže. Nu i jeho aurorální příliv na chvíli pohltil. Pýcha předchází pád. Radno tušit, že nic nekončí a já klopýtám zpětně na sever. Tajně okem procházím část záře pod Kefeem a žas následuje. Příímý oštěp červeného světla se rozjíždí až k Mléčné dráze. Křičím na všechny, aby o to nepřišli. Vždyť to je ono. Tohle jsem si přál vidět. Opět přemýšlím, jak je ta technologie úžasná. Jak bych bez ní byl o to všechno okraden. Ostře kontrastní rudé kopí se dvojí a nyní si vzpomínám na zkoušení z deskriptivní geometrie ohledně vzájemné polohy dvou přímek.

Zcela mlčím v taji záře. Možná, že někteří psi teď vyjí. Její kouzlo obrací naruby vcelku veškerou světskou diskrétnost a morálku. Naprosto se mi zarývá do kůže tolik hříšných pomyšlení. Bez obav teď stojím přáteli opuštěn, sám pod rozhořelou oblohou na Kunětické hoře. Strastiplné obměny tvarů i barev ovlivňují mou svobodnou mysl. Jako v nějakém romantickém hudebním videoklipu, kde zpěvák zaujímá pozici děje a zpívá přitom tu svou. Za mě ji zpívá polární záře. Jenže, bohužel, je čas jet zpátky...

Ani za otrlé jízdy se nepřestávám otáčet do lesních bydlišť. Pořád věřím, že to nekončí. Pavel Fabuš vystupuje v Bohdanči, ani se nesetkal s Vaškem, dívčina Lenka v centru Pardubic. Petr Musil, Stáňa a já se vracíme k hvězdárně vrátit auto a pomoci ochotníkům s demontáží dalekohledu. S chutí doděláme poslední slupku toho, co odloupli oni, když my se kochali mimo město divem světa. Jsme na hvězdárně v kopuli. Záře tam venku nad střechem žhne dál. Přitom mi pořád krvácí ta rána z šarvátky a před očima mám v nadhlavníku souhvězdí Pegas, jak ho púlí vodorovná nazelenalá i červená linie. Ale to je jen ve vzpomínkách. Nutkání. Žene mě to pořád k jakémukoliv otvoru ven, kde je možnost záři znovu spatřit. Zítra píšeme slohovou písemnou práci z češtiny. Život je ironie. Neustále něco pro i proti. Nemám rád slohové práce – musím psát to, co mi nařídí a jak to nařídí. Šílenství.

Skončená práce na dalekohledu mé oči žene ven na terasu, kde, ač přes veliké městské osvětlení, jsem veden k lepší realitě. V Orionově zákoutí na východním křídle zimního

šestiúhelníka se rozkládá rudá zeď, slábnoucí s ubývající výškou nad obzorem. Nad hlavou lovce se do Malého psa a na druhý směr k Vozce sune ukousnutý nazelenalý tok. Dynamicky se mění a chudák severní obzor se pořád topí ve smogu nad centrem města. Je jen tušit jakýsi fosforový příspěvek k hrůze pouličního osvětlení. Tohle nekončí! Nemůže nic končit tak rychle, jak se zdá. Zvláště pak tohle. Je to silnější – dá se to spatřit i uprostřed města!

Před budovou DDM Delta. Každý rozehnaně a unaveně slimčí domů a já se snažím přesvědčit alespoň někoho, ať mě vezme znovu za město. Má snaha o navození jistoty o ještě nekončícím úkazu je zbytečná. Nikam to nevede. Renata mě žene spát a učit se, modrooká Stáňa se chce sama učit. Jirka Kohoutek a Petr Musil na nic ani nepomýšlí. Vašek nevěřicně bloumá, že prý chce být sám a něco vyfotit. V chaosu a loučení se posmutněle otáčím k severovýchodu do Blíženců a zase jsou zde změny. Je deset hodin. Okroužím zpět k Vaškovi s prosbou a tvrdím, že zpět klidně pojedou trolejbusem. Jenže jeho argument o nejízdnosti trolejbusů z Bohdanče do Pardubic v popůlnocní době mě zase víc sune do bažiny zármutku.

„No dobře,“ povídá mi při pohledu na mé smutné oči. „Nasedni.“

„Díky, Vašku!!!“ a rozveselen se se všemi loučím. Se všemi těmi, kteří nechtějí jet a jdou se radši učit. Učit se mohou každý den. Tohle je jednou za život. Oni mi to nevěří...

Připoutávám se a Václav startuje Škodovku 105, jak jen to jde. Rozjíždíme se za snem, ale on to ještě netuší. Já v to věřím. Plně! Míjíme stromy, Paramo, předjíždíme i ten trolejbus. Míjíme Semtín a Rybitví, kde trpce studoval Petr Komárek na základní škole. Tma je jak v pytli. Jen pár pouličních světel. Ze zvědavosti koukám kupředu a puká mi srdce. Hledím směrem k Labutí. Je v červeném závoji s šikmou strukturou. Ta se dvojí na dvě jasné nažloutlé linie. „Podívej před sebe!!“ hlásím a ukazuji před sebe s vědomím, že je Vašek řidičem. Labuť nízko nad obzorem ho vyvádí z míry.

„Tady někde je vodbočka. Zastavíme.“ povídá zjista a dává pravý blinkr. Prudce nabírá koly svou zatačku. Na jakési ploše staví, pohasíná světla. Rozevíráme hlasitě dveře. Vašek jde první a kouká jen vzhůru. Já lapám po bundě, končím vítězně nad odepnutím bezpečnostního pásu a konečně také vystupuji. Otáčím se vzad a lokty se opírám o kapotu auta. Hledím s orientací do zmíněné Labutě. Panebože...

Polosuše polykám údivem a kouří se mi z úst. Po levé straně jezdí v nepřilíh husté mlze auta. Tiše tu stojí dvě lampy a mlha jejich svit krotí. Napravo je nízký lesík. Jenom se otáčím kolem své osy a tiše si zpívám. Jsem svědkem něčeho, na co čekám možná 17 let svého dosavadního života. Ani Václav neubírá v nadšení. Jeho svérázná a jediná slova zní jen: „No doprdele.“ Smějí se. Jakoby tam nahoře byla válka u řeky. Nazelenalé řeky, která se parůzně klíčí poblíž nadhlavníku ve zvířetníkových souhvězdích a kdesi v Kefeovi kříží Mléčnou dráhu. Přímo nad hlavou poblíž Berana je jakási červená růže. Jakýsi malý aurorální vír. A taky nějaké „zuby“. Dále nad tím lesíkem je sever. Zapřažený Velký vůz utíká před „potopou“ co nejvýše nad obzor. Ale nezvládá. Jako mosty se jeví nejširší struktura teď silně podmanivé nazelenalé barvy na severu. Celý západ je červený ve stínu žáru bitev. S Labutí. Na východě je to podobné. Skleslý červenobílý pás je i nevysoko nad jižním obzorem. Napadá mě spousta věcí, ale v tuhle chvíli mě hlavně dostává jeden mocný pocit. Totiž tato záře nemůže být tolik „normální“ jako ty předchozí od nás viditelné. Ne, to ne. Tahle je skutečně výjimečná. Musí být vidět i v Itálii. Ano, mám pocit, že stojím pod jednou z největších slunečních bouří v historii.

Zastávka v Safari aurory končí a Vašek, silně rozhodnut k focení, rychle startuje kupředu do Bohdanče. On tam bydlí. Taky bych to bral. Je asi deset hodin a dvacet minut. Oba nevíme co říct, ale přesto mluvíme. Už ani nevím, jestli jenom o záři. Parkuje doma a cosi tam šťourá. Trvá to celou věčnost. Výsostné divadlo zase končí a já pevně věřím, že ne úplně. Volá maminka. Vypadá to, že nepůjdu do školy.

Loudám se po obrubě chodníku sem tam a myslím. Proč to Vaškovi tak trvá? A proč se člověk kvůli systému, v němž žije, musí jít hodně snažit, aby viděl polární záři? A proč je mi zima zrovna teď?

„Jedem!“ povídá Vašek. Nemá moc radost a cestou mi vysvětluje, jak musel svazovat foťák ke stativu gumičkou. Jak chtěl vzít s sebou syna Standu. A tak dále. Chudák Vašek. Má to zatraceně těžké se vším, co si přeje. Vlastně jsme všichni obyčejní lidé, co se jen snaží o neobyčejné věci v tomhle systému. Kolik hloupostí by se dalo jinak zanedbat. Kolik! Jen kvůli záři musíme jet daleko za město. Jen kvůli domácím povinnostem přijít o část tak nezvyklé události. Povinnosti jsou všední – tohle ne. Přízemní mlha nás ovívá ze všech stran a už poněkud ztrácíme naději. Asi to bylo na té odbočce maximum. Nebo těsně potom – to jsem viděl já na obrubníku a Vašek byl doma.

Najíždíme do polní cesty, kterou nás vpravo obklopuje podzimní les. Vašek vysvětluje, že jsme kdesi na jeho oblíbeném pozorovacím stanovišti, které je však odlehlou vojenskou střelnicí. Takže vlastně jedeme do „děravého betonu“. Teď se tu snad střílet nebude. Ale vojenská stráž tu je. Stavíme nejprve v louce ze všech stran lesem obklopené, ale poté volíme poněkud volnější plac. Stále čekám, že bude něco znovu, ale už ne.

Následující hodinku vlastně trávíme společně v zahříváném autě i venku. Sever je pořád zelený a západ pořád červený. Teď je tam Pegas. Už to není tolik intenzivní, ale dohrává to tu nádhernou skladbu. Často se vedle Oriona, či Velkého psa na východě rozsvěčují jakési mraky aurory. Rychle zas mizí – jako kouř. Nebo jako ta vánoční okna, vyzdobená všemožně blikajícími světly. Za měsíc je bude mít každý. Jak je ta technologie úžasná.

Mráčky pulzují dál. Pomalinku se rozsvítí a pak zase zhasnou. Občas se nízko nad severem, který navíc ruší ten řídký les, vyzdvihne větší červený sloup. A pak zmizí. Jasný pás podobný Mléčné dráze, jenž ji také chvíli křížil, už dávno do ducha zeslábl. Pozbyl tu jen načervenalý slabý pruh, který ani Vašek neviděl. Občas se v něm rozzářila struktura, ale moc dlouho nevydržela. Jakoby oheň neměl z čeho hořet. Jakoby Země bombardoval už jen řídký okraj mraku nabitých slunečních částic.

Napravo od Plejád se objevil takový divný flek. Postupně se přeléval pod Plejády a spolu s druhým vzbudil dojem jakýchsi dvou zubů.

Jakoby se vše v ticho změnilo. Veškeré jevy se odsunuly do pozadí a zbyl jsem tam já, Vašek, auto s ty blikající obláčky. Však ještě nízko nad jihem! Přeci pozitivum. Dalo by se to přirovnat k nějaké symfonii. Možná Smetanova Vltava pozpátku. Vrchol padl již dávno a teď už dohrávají jen slabé příjemné tóny. Možná harfa, piano, kytara. Možná to je duše, která takhle hraje. Viděl jsem polární záři a přespal do dalšího dne u Vaška doma. Snídal s jeho syny. Projížděl jsem mlhou domů a šel spát. Ušetřil jsem si pětku ze slohové práce, protože téma bylo „Charakteristika rázovitých postav Nerudovy Malé Strany“. A já jsem povídky nečetl. Viděl jsem záři tak jako další výjimečné úkazy na obloze v tomhle roce. Byl jsem u toho. Přesně týden na to mi modrooká Stáňa poslala SMS, v níž bylo psáno, že jak vím – má přítele a má ho moc ráda. Že prý ode mě to tak nebere. Jak je ta technologie dneska úžasná.

Polární záře v noci z 19./20. listopadu 2003 byla vyvolána ojedinělou, avšak vysoce aktivní oblastí č. 484 na Slunci. Jednalo se o největší záři za posledních 50 let. Byla viděna v Evropě, Asii i v severní Americe. Na jihu ji sledovali v Austrálii, na severu až v Itálii, Řecku a severní Africe. Je stále zajímavé, jaktože k ní došlo, když maximum aktivity slunečního cyklu je již 4 roky pryč. Měsíc byl o tři dny později v novu (23. listopadu 2003 – úplné zatmění Slunce v Antarktidě). Za jasného počasí mohli záři vidět prakticky všichni – její počátek se datoval s počátkem občanského soumraku.